

DE STRIJD TUSSEN VASTEN EN VASTENAVOND

In het schilderij “De strijd tussen Vasten en Vastenavond” uit 1559, verbeeldt Pieter Breugel de Oude de uitbundigheid van het oude heidense carnavalsfeest en de ingetogenheid van de veertigdagentijd. Om het verschil tussen beide goed in de verf te zetten, laat Breugel de heer Carnaval een steekspel houden met dame Vasten.

Door het midden van het paneel loopt een denkbeeldige lijn die het schouwspel opdeelt in twee helften: de linkse voorbehouden aan Vastenavond, met allerlei uitgelaten taferelen uit de periode tussen Kerstmis en Vastenavond, en de rechtse gereserveerd voor de Vasten, met meer ingetogen activiteiten.

Op de voorgrond gaat de aandacht naar het symbolisch treffen van de twee antagonisten, Carnaval en Vasten, in een parodie van een laatmiddeleeuws steekspel. Gezeten op zijn bierton is de groteske heer Carnaval of Vastenavond de koning van het feest. In zijn steekspel met dame Vasten maakt hij gebruik van een rijkelijk van vlees voorziene braadspit als lans, en een vleespasteitje waar de poten van een kraai uitsteken als helm. De toon is gezet, carnaval draait om voedsel en drank. Veel bier, veel wijn en vooral veel vlees. Aan zoetigheden ook geen gebrek.

Olieverfschilderij ‘De Strijd tussen Vasten en Vastenavond’ (1559),
geschilderd door Pieter Breugel de Oude

Vermommingen mogen niet ontbreken. Om de uitgelatenheid compleet te maken laat Breugel zijn mannetjes twee bekende toneelstukken opvoeren: het vrouwonvriendelijke “De vuile bruid” en “De vangst van de wildeman”, een bewerking van de toen erg populaire roman “Valentijn en Oursson”. Een groep bedelaars probeert de aandacht van de feestvierders te trekken, maar ze worden genegeerd. Een groep melaatsen dringt tussen de feestvreugde de stad binnen. Deze verschoppelingen die hun ziekte kenbaar maken met een bruine mantel en de

Heer Carnaval

We pelgrimeren met Breugel van Aswoensdag tot de Goede Week de 16de-eeuwse veertigdagentijd door. Dame Vasten, gezeten op een kerkstoel gebruikt een broodschop met visjes als lans, en een bijenkorf vol bijen (symbool van vlijt), als helm. Zo gaat ze in het potsierlijk steekspel de heer Carnaval te lijf. Met haar nietszeggende blik en de krachteloze wijze waarop ze haar attributen vasthoudt, is zij een parodie van overdreven verstervingsijver. Wie goed oplet, ziet op haar voorhoofd een zwart kruis. Een verwijzing naar Aswoensdag, de dag waarop de vasten begint. Zonder de zondagen mee te tellen, want op zondag wordt niet gevast, zal het veertig dagen duren voor het Pasen wordt. De vastenregel die door de geschiedenis het meest terugkomt, is het verbod op eten van vlees, kaas, room, boter en eieren. Met uitzondering voor kinderen, zieken en ouderen,

bekende ratel mogen bij hoge uitzondering onder de mensen komen om te bedelen. Centraal op het schilderij voert Breugel een verkleed echtpaar op, dat schijnbaar uitgefeest is. De vrouw heeft de lamp op haar rug gedooft. Het feest was leuk, maar het is nu genoeg geweest. De veertigdagentijd, en daarmee inkeer en vasten, mag beginnen.

Dame Vasten

mocht men slechts één maaltijd per dag nuttigen. De besparing die de vastenperiode in het huishoudbudget betekende, werd aangewend voor liefdadigheid. Anders dan de feestende carnavalliers laat Breugel de vastende mens de armen gul gedenken. Bezinning en gebedsleven maken ook deel uit van de vastenpraktijk. De mensen die de kerk verlaten, dragen donkere kleren, (rouwkledij). Sommige vrouwen dragen bij het verlaten van de kerk palmtakjes, een verwijzing naar Palmzondag. Met Palmzondag begint de Goede Week, waarin de veertigdagentijd op woensdag eindigt. In het beeld van dame Vasten heeft Breugel heel de veertigdagentijd vervat, van Aswoensdag tot de Goede Week.

Bron: www.minderbroedersfranciscanen.nl
Lieve

GODSDIENSTIGE WIJN (3) : EST ! EST !! EST !!!

Montefiascone is een stadje in de huidige regio Lazio, in de buurt van het meer van Bolsena. Het ligt op de Via Francigena, een van de belangrijkste

pelgrimsroutes naar Rome. Van hieruit is het nog exact honderd kilometer tot aan de Sint-Pietersbasiliek in Rome.

De Basilica di San Flaviano

© Linda Verdickt

Het gebeurde in het jaar 1111. De Duitse bisschop Johannes Fugger was met zijn gevolg op weg van Augsburg naar Rome, om daar de kroning bij te wonen van keizer Hendrik V. Elke dag stuurde hij zijn bediende Martin voorop, om een geschikte herberg te zoeken om te overnachten, en waar ze ook goede wijn moesten hebben. Martin moest dan op de deur schrijven : “Est” (hier is het). Op een avond kwam de bisschop aan in Montefiascone. Op de deur van een van de herbergen stond geschreven : “Est ! Est !! Est !!!” Blijkbaar was Martin enorm enthousiast over de wijn daar. En bisschop Fugger was dat evenzeer, want hij is nooit in Rome aangekomen. Hij is in Montefiascone blijven hangen, waar hij drie jaar later stierf, aan een overdosis wijn.

Hij liet zijn hele vermogen na aan de stad. De man is begraven in de basiliek van San Flaviano, waar je nog steeds zijn graf kan bezoeken. Op zijn grafsteen staat de volgende tekst : “Est Est Est. Propter nimium est hic Io Defuk Dominus meus mortuus est” (Est Est Est. Door teveel Est is mijn meester Johannes Fugger hier gestorven.)

Graf van Johannes Fugger © Linda Verdickt

In Montefiascone wordt nog steeds een lekkere witte, fruitige wijn geproduceerd met de toepasselijke naam “Est ! Est !! Est !!!” Door de vulkanische ondergrond heeft hij een bijzondere smaak en geur. Hij smaakt heerlijk bij de paling uit het meer van Bolsena. Als ‘eerbetoen’ aan de bisschop werd er jarenlang een vaatje wijn leeggegoten boven zijn graf. Met die traditie is men intussen gestopt. Wel wordt er jaarlijks een vat wijn geschonken aan het seminarie van Montefiascone.

Waarschijnlijk ligt er echter helemaal geen bisschop in het graf, maar wel een plaatselijke levensgenieter, en stamt heel het verhaal uit de zestiende eeuw.

De basiliek van San Flaviano, waar bisschop Fugger begraven ligt, is eigenlijk een dubbelkerk, twee kerken boven elkaar. Het oudste deel is romaans, en dateert uit de tiende of elfde eeuw. Het gebouw werd aangepast in de dertiende en de vijftiende eeuw. Het portaal van de onderkerk is gotisch. De gevel heeft een loggia uit de renaissance. Binnen zijn er nog mooie fresco's uit de veertiende en vijftiende eeuw, die vooral de korthed van het leven illustreren.

Fresco

© Linda Verdickt

Ook de zuilen en de kapitelen van de kerk zijn heel bijzonder.

Kapiteel

© Linda Verdickt

Deze wijn wordt geproduceerd in zes gemeenten aan het meer van Bolsena, op in totaal 416 hectare. Het is een DOC (Denominazione di Origine Controlata). Automatische vertaalprogramma's maken van de naam in het Nederlands soms "Oost ! Oosten !! Oosten !!!" – wat de grootste nonsens is.

Constant

Stilstaan bij het Evangelie:

Homilie van: DE ZESDE ZONDAG DOOR HET JAAR

ZALIG DE ARMEN, WEE U RIJKEN

Evangelie (Lucas 6, 17. 20-26)

Samen met de twaalf daalde Jezus van de berg af naar een vlak terrein. Daar waren zijn leerlingen, in groten getale, en een grote volksmenigte uit heel het Joodse land en Jeruzalem, en uit het kustgebied van Tyrus en Sidon. (...) Hij richtte zijn oog op zijn leerlingen en zei : “Gelukkig die nu honger hebben, jullie zullen volop te eten hebben. Gelukkig die nu huilen, jullie zullen lachen. Gelukkig zijn jullie als de mensen je haten, als ze je buitensluiten en beschimpen en je naam door het slijk halen omwille van de Mensenzoon; dans die dag van blijdschap, want, vergeet niet, in de hemel wacht jullie een rijke beloning. Hetzelfde deden hun voorvaders immers met de profeten. Maar wee jullie, rijken, je hebt je troost al binnen. Wee jullie die nu voldaan zijn, je zult honger hebben. Wee die nu lachen, jullie zullen rouwen en huilen. Wee als alle mensen lovend over je spreken. Hetzelfde deden hun voorvaders immers met de valse profeten.”

De “zaligsprekingen” vinden we in het vijfde hoofdstuk van Mattheus, en hier bij Lucas. Als we de twee teksten naast elkaar leggen, dan zien we dat Lucas wat andere accenten legt dan Mattheus.

De tekst van Mattheus wordt ook de “Bergrede” genoemd. Jezus zag de menigte, en trok met zijn leerlingen de berg op. Daar sprak Hij –enkel tegen de twaalf– de zaligsprekingen uit, als een rabbi tegen zijn leerlingen. Bij Lucas is het geen “Bergrede”, maar een “Vlakterede” : Jezus daalde met de twaalf de berg af naar een vlak terrein, waar er een grote menigte verzameld was uit alle streken van het Joodse land, en daarbuiten.

Mattheus was een Jood en schreef voor Joden. Voor hem moest Jezus spreken met autoriteit, met gezag, dus vanop de berg, net zoals Mozes zijn wet had afgekondigd vanop de berg. Voor de Joden is Jezus de nieuwe Mozes. Dat moet voor hen een straffe vergelijking geweest zijn. Lucas, die Grieks sprak en uit Syrië kwam, laat Jezus naar beneden komen, en als mensenzoon tot het godsvolk spreken (en dus ook tot ons) op hun oog- en oorniveau, op de vlakte van het doodgewone leven, midden tussen hen in. Lucas wil daarmee zeggen : beste mensen, God staat niet hoogverheven boven jullie, maar Hij komt naar jullie toe, Hij staat midden tussen jullie !

Er is ook een verschil in de formulering. Mattheus zegt telkens : “Zalig zij die...” Lucas zegt : “Zalig de armen, jullie zullen...”

Die “zij” bij Mattheus is algemeen. Met de “jullie” van Lucas spreekt Jezus de mensen (en ook ons) heel persoonlijk aan. Die God die naar ons toekomt en midden tussen ons staat, spreekt iedereen heel persoonlijk aan, ook ons, hier en nu.

En tenslotte : bij Mattheus zijn er acht zaligsprekingen, tamelijk ‘mooi’ geformuleerd. Bij Lucas zijn er minder, en worden ze ook gevolgd door “wee”spreuken. Ook die weespreuken zijn heel persoonlijk (“wee jullie”). En daarbij ligt bij Lucas de nadruk heel erg op het verschil tussen rijk en arm.

Lucas is de evangelist van de armen. Hij kwam zelf wellicht uit wat meer welstellende kringen, en moet gezien hebben tot wat rijkdom leiden kan, en hoe dat mensen blind kan maken. En die verontwaardiging van Lucas over een harde realiteit formuleert hij zeer zwart-wit : “Zalig – Wee”. Er is blijkbaar geen tussenruimte. We moeten een keuze maken, en wel een drastische keuze. Lucas roept op tot een radicale ommekeer, zoals die ook verwoord wordt in het Magnificat van Maria (Lucas 1, 46-55).

Soms is de christelijke kerk op basis van teksten als deze zwaar in de fout gegaan. Zalig de armen, want ze zullen later gelukkig zijn in de hemel, en de rijken zullen na hun dood hun straf wel krijgen in de hel. Het was dikwijls een alibi om niets te doen, geen nood te lenigen en geen onrecht te bestrijden. In die zin kon iemand als Marx dan ook zeggen : “Godsdienst is opium voor het volk.”. Maar gelukkig zijn er ook altijd anderen geweest in de kerk, en waait er ook vandaag een nieuwe wind met paus Franciscus, in het spoor van Sint-Franciscus. Want gelukkig zullen de armen zijn, op voorwaarde dat er mensen zijn die hier en nu hun best doen om nood te lenigen en gerechtigheid te laten geschieden. Overal waar mensen proberen te leven volgens de maatstaven van de zaligsprekingen en de Blijde Boodschap, daar ontstaan oases van vrede, liefde en geluk. Hiertoe spreekt onze God, die midden tussen ons staat, ons heel persoonlijk aan. Hij rekent op ons, op u en mij.

Constant

Vieringen van de komende zondagen:

Zevende zondag door het jaar

BRUSSEGEM

De Sint-Annakapel is elke zondag open van 9u tot 16u.

De Sint-Stefanuskerk is elke woensdag open van 10u tot 16u

HAMME, Sinte-Goedele

Zondag 23 februari

Geen viering

OSSEL, Sint-Jan de Doper

Zondag 23 februari

9.00u: Eucharistieviering

Intenties: Jaargetijde René De Ridder, Ronny De Ridder

Lector: Julienne Stallaert

RELEGEM Sint-Jan de Doper

Zondag 23 februari

10.30u: Dienst Woord en Communie, Gezinsviering

Lector: Vormelingen en Catechisten

Misdienaars: Nathan en Rune

WEMMEL, Sint-Engelbertus

Zaterdag 22 februari

17.30u: Eucharistieviering (NL)

Zondag 23 februari

11.00u: Eucharistieviering (F)

WEMMEL, Sint-Servaas

Zondag 23 februari

10.30u: Eucharistieviering: herdenkingsviering voor de overledenen van de voorbije maanden: Fons Bogaerts, Lea Raquet, Irène Thonnon, Godelieve Polk, Jan Dierickx, Charles Verhaegen

Intenties: Jaarmis Maria De Mulder, Jan Frans De Greef en Simonne De Wagter

Achtste zondag door het jaar

BRUSSEGEM

De Sint-Annakapel is elke zondag open van 9u tot 16u.

De Sint-Stefanuskerk is elke woensdag open van 10u tot 16u

HAMME, Sinte-Goedele

Zondag 2 maart

09.00u: Eucharistieviering

OSSEL, Sint-Jan de Doper

Zondag 2 maart

Geen viering

RELEGEM Sint-Jan de Doper

Zondag 2 maart

10.30u: Eucharistieviering

Lector : Sofie Vanden Broeck

Misdienaars: Audrey en Lila

WEMMEL, Sint-Engelbertus

Zaterdag 1 maart

17.30u: Dienst Woord en Communie (N)

Zondag 2 maart

11.00u: Eucharistieviering (F)

WEMMEL, Sint-Servaas

Zondag 2 maart

10.30u: Dienst Woord en Communie

Intentie: Jan Dierickx

Woensdag 5 maart, Aswoensdag, Begin van de Veertigdagentijd

19.00u: Gebedsdienst met asoplegging

WEMMEL, WZC Hestia

Vrijdag 28 februari

14.00u: Eucharistieviering